

UZASADNIENIE

do uchwały Nr ...../...../2020 RADY MIEJSKIEJ LESZNA z dnia ..... 2020 roku zmieniającej uchwałę Nr X/151/2019 Rady Miejskiej Leszna z dnia 25 czerwca 2019 roku w sprawie: taryfy opłat za przewóz osób, bagażu i zwierząt środkami komunikacji miejskiej w granicach administracyjnych miasta Leszna oraz komunikacji podmiejskiej na terenie gmin Lipno, Rydzyna, Świąciechowa.

I. Zmiana treści taryfy opłat w części obejmującej opłaty taryfowe:

1. Proponuje się likwidację zakupu biletów jednorazowych przy użyciu kas fiskalnych zamontowanych w autobusach komunikacji miejskiej.

Dystrybucja biletów jest ważnym elementem funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego, dlatego w sposób szczególny należy dbać o jej rozwój. Dostępny i prosty zakup biletu ułatwia przemieszczanie podróżnych, a z drugiej strony nie stwarza problemów kontrolującym.

Początki dystrybucji związane były ze sprzedażą biletów w kioskach sieci „RUCH”, które były jedynym miejscem zaopatrzenia, a które nie zawsze posiadały w danej chwili wszystkie dostępne rodzaje biletów. Aby sobie z tym problemem poradzić wyposażono kierowców w bloczki z biletami, które rozliczali po ich sprzedaży w autobusach. Ten system funkcjonował do końca czerwca 2007 roku. Przełom w dystrybucji biletów nastąpił wraz z erą informatyzacji w komunikacji miejskiej. Pierwszym krokiem było uruchomienie bileterek do sprzedaży w autobusach, a następnym kas fiskalnych, które połączono z systemem finansowo-księgowym zakładu. Sprzedaż biletów z kas fiskalnych rozpoczęto w Miejski Zakładzie Komunikacji w dniu 1 lipca 2007 roku, po tym jak wszystkie autobusy wyposażono w kasy produkcji firmy R&G z Mielca. Firma ta zapewniła także pełną obsługę informatyczną związaną z rozliczeniem sprzedanych biletów. Informacje o sprzedanych biletach przekazywane są z autobusów do systemu finansowo – księgowego z wykorzystaniem sieci Wi-Fi. Kolejnym kanałem dystrybucji biletów była i jest w dalszym ciągu możliwość ich zakupu w punktach sprzedaży z którymi Miejski Zakład Komunikacji podpisał umowy o współpracy.

Z biegiem czasu zakład wprowadzał nowe kanały dystrybucji biletów. W dniu 1 lipca 2015 roku uruchomiono system biletu elektronicznego, który wdrożono pod nazwą Leszczyńskiej Karty Miejskiej.

To nowoczesne rozwiązanie umożliwia zakup biletu okresowego z wykorzystaniem internetu, a także skorzystanie z przejazdów jednorazowych przy wykorzystaniu środków zgromadzonych na karcie „elektroniczna portmonetka”. Kolejnym rozwiązaniem było uruchomienie w dniu 1 sierpnia 2017 roku aplikacji mobilnej „Jakdojade” i rozszerzenie o kolejną aplikację „mPay” we wrześniu 2018 roku. Opłatę za przejazd można wnieść po zainstalowaniu aplikacji w telefonie komórkowym i sparowaniu jej z kartą kredytową lub debetową. Ta forma zakupu biletu wymaga jedynie akceptacji skasowania żądanego biletu na ekranie telefonu, a następnie okazania podczas kontroli pracownikowi firmy kontrolującej ekranu smartfona z QR codem.

Czwartym kanałem dystrybucji biletów, który udało się uruchomić dzięki pozyskanym funduszom zewnętrznym było zamontowanie we wrześniu 2019 roku we wszystkich 24 autobusach komunikacji miejskiej mobilnych urządzeń dystrybucji biletów. Biletomat, bo tak potocznie brzmi nazwa tego urządzenia umożliwia zakup biletów jednorazowych płacąc za ich otrzymanie gotówką /bilonem/ lub przy użyciu karty bezstykowej oraz systemu płatności mobilnych BLIK.

Urządzenie to umożliwia zakup biletu także obcokrajowcom, gdyż komunikaty dostępne są w czterech wersjach językowych. Przy tej formie zakupu to Pasażer decyduje o wyborze biletu, czy ma już być skasowany na aktualny przejazd czy też do skasowania w kolejnych przejazdach.

Tak rozwinięta sieć dystrybucji biletów stawia pod znakiem zapytania wykorzystywanie w dalszym ciągu kas fiskalnych i sprzedaży biletów przez kierowcę. W chwili obecnej rolą kierowcy nie powinno być prowadzenie sprzedaży, a skupienie się na bezpiecznym i punktualnym wykonaniu kursu.

W związku z powyższym utrzymywanie kas fiskalnych na pokładach autobusów, mając do dyspozycji nowoczesne rozwiązania wiąże się przede wszystkim z ponoszeniem znacznych kosztów ich eksploatacji, przy minimalnym wykorzystaniu tych urządzeń do dystrybucji biletów. W roku 2020 /za okres od stycznia do sierpnia/ z użyciem kas

fiskalnych zakupiono tylko **177** biletów /96 normalnych i 81 ulgowych/. W tym samym czasie przy użyciu biletomatów sprzedano **135.821** biletów /73524 normalnych i 62297 ulgowych/.

Jak wspominałem wcześniej kasy fiskalne funkcjonują od dnia 1 lipca 2007 roku, a więc od ponad 13 lat i coraz częściej są zawodne.

Również w oparciu o art. 145a ust. 7 ppkt. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (Dz.U. 2020. poz.106 z późn. zm.) od dnia 1 września 2019 nie można już dokonywać wymiany modułu pamięci fiskalnej w kasach typu KF3000A, a więc w takich jakie posiada Miejski Zakład Komunikacji. Ten typ kas fiskalnych został wycofany z użytkowania przez ustawę. Jeżeli zatem w użytkowanych kasach dojdzie do uszkodzenia względnie zapelnienia pamięci modułu fiskalnego, taką kasę należy odczytać w Urzędzie Skarbowym, a następnie wyrejestrować z bazy danych Urzędu Skarbowego i poddać kasacji.

Aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie kas fiskalnych należy corocznie przeprowadzać ich serwis. Opłata roczna z tego tytułu wynosi 3000 zł, a za odczyt danych z pamięci fiskalnej należy dodatkowo zapłacić od 200 zł w serwisie do 400 zł u producenta kas. W ubiegłym roku na zakup materiałów eksploatacyjnych (papiery do paragonów), rolki, baterie oraz na naprawy kas wydatkowano ponad 5000 zł. Również okres pandemii ograniczył zakup biletów u kierowców. W autobusach w dalszym ciągu wydzielona jest strefa bezpieczeństwa, aby kierowcy zapewnić maksymalną ochronę i uniemożliwić bezpośredni kontakt z podróżnym i tym samym zakup biletu, który i tak był trybem awaryjnym.

2. Proponuje się zmianę cen biletów na liniach komunikacyjnych w granicach administracyjnych miasta Leszno oraz poza granicami administracyjnymi miasta Leszno.

Komunikacja miejska to zadanie własne gminy nie nastawione na zysk. Co roku notowane są wyższe koszty, a stałe ceny biletów znacznie zmniejszają swój udział w przychodach z ich sprzedaży. W roku 2017 udział przychodów ze sprzedaży biletów do kosztów był na poziomie **41,28%**, w roku 2018 na poziomie **35,71%**. W roku ubiegłym było to **32,75%**, a za I półrocze 2020 roku wskaźnik ten wyniósł **21,12%**.

Taka sytuacja nie miała miejsca tylko w Lesznie. Dla przykładu w Poznaniu w 2015 roku przychody z biletów pozwalały sfinansować komunikację miejską w **43%**, a w roku 2019 już tylko w **36%**. W roku 2019 Miasto Poznań z budżetu do funkcjonowania komunikacji miejskiej musiało dopłacić **331** mln zł. Podobna sytuacja była także w innych miastach jak: Kraków, Lublin, Opole, Kielce, Płock, Warszawa, Gdańsk, Radom, Grudziądz, Tarnów, Jelenia Góra. Są to dane pozyskane z Izby Gospodarczej Komunikacji Miejskiej, której członkiem jest także Miejski Zakład Komunikacji.

Zmniejszone przychody z biletów nie są jedynym powodem zmuszającym Miejski Zakład Komunikacji do wystąpienia o zmianę taryfy opłat. Drugim równie ważnym jest wzrost kosztów funkcjonowania zakładu.

Aby eksploatować nowoczesny tabor, przyjazny pasażerom należy się liczyć ze zwiększonymi kosztami. Autobusy posiadają bardzo zaawansowane systemy informacji pasażerskiej, większość z nich wyposażona jest w klimatyzację i monitoring. Jednostki napędowe i skrzynie biegów to także nowoczesne rozwiązania. Serwisowanie i naprawa tych urządzeń i podzespołów nie należy do najtańszych i powoduje tym samym wzrost kosztów funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego. Dzisiaj trudno sobie wyobrazić autobus bez tablic elektronicznych, nowoczesnych kasowników, autokomputerów, czy wygłaszanych komunikatów głosowych.

Od czasu poprzedniej zmiany taryfy opłat, to jest od 2012 roku znacznie wzrosły także koszty pracy, co przekłada się również na wzrost kosztów funkcjonowania komunikacji miejskiej. Minimalne wynagrodzenie w 2012 roku wynosiło **1500** zł, w roku bieżącym jest to kwota **2600** zł, a od dnia 1 stycznia 2021 roku będzie to kwota **2800** zł, Zatem wszystkie składniki płacowe zależne od minimalnego wynagrodzenia ulegną wzrostowi. Wyższe będą także odpłatności za wykonywane usługi na rzecz zakładu przez podmioty zewnętrzne, w przyszłym roku zapewne wzrosną podatki i opłaty lokalne.

Pomimo, że komunikacja miejska jest coraz bardziej przyjazna pasażerom o czym wspominałem wcześniej, a liczba płacących za bilet stale się zmniejsza to jednocześnie notuje się stały wzrost liczby korzystających z przejazdów bezpłatnych. Miejski Zakład Komunikacji chcąc zatrzymać jak największą rzeszę korzystających z publicznego transportu zbiorowego z każdym rokiem poprawia swoją ofertę przewozową. Działania zakładu sprowadzają się nie tylko do poprawy punktualności, bezpieczeństwa i komfortu podróżowania, a także do wzrostu dostępności komunikacji miejskiej poprzez korekty tras, kursów, uruchamianie nowych linii i kolejnych kursów.

Zakład ma jeszcze wiele pomysłów na poszerzenie oferty przewozowej, niestety brak środków finansowych powoduje, że projekty te są odkładane na półkę. Można tutaj wspomnieć o projekcie **linii nr 0**, która swoim zasięgiem mogłaby połączyć Gronowo z Zatorzem przy wykorzystaniu wiaduktu w ciągu ulicy Wilkowieckiej. We współpracy z samorządem Rydzyny myślimy o uruchomieniu **linii nr 14** do Pomykowa i Moraczewa, a we współpracy z samorządem Lipna o uruchomieniu **linii nr 16** do Gronówka. Dodatkowe środki finansowe pozwoliłyby na zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów na takich liniach jak nr 2, 3, 8, 9, 10.

Pewnym novum w proponowanej taryfie jest ujednoczenie biletu z Kłody i Rydzyny do Leszna. W chwili obecnej granice tych miejscowości zostały już zatarte i tylko nazwy miejscowości przy drodze wskazują ich lokalizację. Ten fakt wykorzystują pasażerowie, którzy jadąc z Kłody do Leszna dokonują w biletomatach zakup biletu o nominale jaki obowiązuje z Rydzyny. Aby ukrócić ten proceder, który wpływa na zmniejszenie wpływów ze sprzedaży biletów zasadnym jest wprowadzenie biletu o jednym nominale, który by obowiązywał zarówno z Kłody jak i z Rydzyny. Fakt ten został zapisany na nagraniu z monitoringu, a następnie potwierdzony na wydruku raportu z biletomatu i ostatecznie skonfrontowany z uczestnikiem tego proceduru.

3. Nowy projekt „Bilet dla Seniora”

Jak wspomniano w poprzednim punkcie notujemy spadek liczby korzystających z komunikacji miejskiej ale jednocześnie notujemy wzrost korzystających przejazdów bezpłatnych. Struktura korzystających z komunikacji miejskiej w Lesznie przedstawia się w następujący sposób. W roku ubiegłym ponad 41% osób korzystających z komunikacji miejskiej nie płaciło za przejazd z tytułu nabytych uprawnień. Na przestrzeni lat 2012 – 2019 grupa ta zwiększyła się o prawie 4%. W roku bieżącym szacujemy, że z bezpłatnych przejazdów skorzysta 45% uprawnionych, z przejazdów ulgowych około 35%, a z przejazdów za biletem normalnym około 20%. W roku ubiegłym z przejazdów ulgowych skorzystało około 35% pasażerów, a z przejazdów z biletem normalnym skorzystało około 24% pasażerów.

Z naszych analiz wynika, że jedyną grupą, która regularnie korzysta z transportu publicznego są seniorzy, dlatego też, aby w pewnym stopniu zwiększyć przychody ze sprzedaży biletów proponuje się wprowadzić bilet dla seniora. **Bilet dla Seniora** – to bilet skierowany dla osób powyżej 70 roku życia i do ukończenia 75 roku życia. **Taki bilet uprawniałby do przejazdu na wszystkich liniach komunikacji miejskiej zarówno w granicach administracyjnych miasta Leszna jak i poza granicami administracyjnymi miasta Leszna. Cena biletu jednorazowego wynosiłaby 1,00 zł.** Osoba posiadająca uprawnienia do takiego przejazdu korzystałaby z biletu jednorazowego lub z Leszczyńskiej Karty Miejskiej w formie elektronicznej portmonetki. Posiadacz Leszczyńskiej Karty Miejskiej tylko podczas wejścia musiałby zalogować kartę w kasowniku w celu pobrania opłaty za przejazd. Inną możliwością jest skasowanie biletu papierowego, względnie zakupienie go w biletomacie. Od roku 2021 z tego uprawnienia skorzystaliby pasażerowie urodzeni w latach 1951, 1950, 1949, 1948 i 1947. Z każdym rokiem dochodziłby kolejny rocznik do tego uprawnienia i jednocześnie odchodziłby kolejny uzyskawszy prawo do bezpłatnego przejazdu za okazaniem tylko dowodu osobistego.

II. **Zmiana treści taryfy opłat w części obejmującej uprawnienia do bezpłatnych i ulgowych przejazdów.**

1. Proponuje się korektę uprawnień dla osób korzystających z bezpłatnych przejazdów autobusami komunikacji miejskiej.

Dla osób po ukończeniu 75 roku życia proponujemy wprowadzić przejazd bezpłatny tylko za okazaniem dowodu osobistego.

Jest to spełnienie postulatu zgłaszanego przez mieszkańców, którzy z racji wieku mają trudności z rejestracją Leszczyńskiej Karty Miejskiej w kasowniku na pokładzie autobusu.

Dla Honorowych Dawców Krwi proponujemy po złożonej petycji i sugestiach radnych Rady Miejskiej Leszna zmniejszyć limit oddanej krwi uprawniającej do bezpłatnych przejazdów autobusami MZK oraz wprowadzić podział ze względu na płeć. Kobiety takie uprawnienie otrzymałyby po oddaniu co najmniej **15 litrów** krwi, natomiast mężczyźni po oddaniu co najmniej **18 litrów** krwi. W dalszym ciągu zasięg korzystających dotyczyłby tylko mieszkańców miasta Leszna oraz gmin Lipno, Rydzyna i Świąciechowa, z którymi miasto Leszno podpisało Porozumienia Międzygminne.

Z uwagi na fakt, że jest to uprawnienie wynikające z uchwały Rady Miejskiej, a nie z ustawy, gminy których mieszkańcy są Honorowymi Dawcami Krwi i spełniają wymogi uchwały powinny w większym stopniu partycypować w finansowaniu tego uprawnienia.

2. Proponuje się korektę uprawnień osób korzystających z ulgowych przejazdów autobusami komunikacji miejskiej.

Proponuje się dla posiadaczy Biletu dla Seniora wprowadzić przejazd ulgowy w specjalnej cenie biletu 1,00 zł na całej sieci komunikacyjnej. Niezależnie czy pasażer będzie podróżował po Lesznie, czy wybierze podróż do miejscowości objętych siecią komunikacji miejskiej opłata za przejazd będzie wynosić tylko 1,00 zł. Ulga w przejazdach z takim biletem w relacji do biletu normalnego może wynosić od 69% do 87%. Tym samym pasażer, który ukończył 70 lat i nie był posiadaczem Leszczyńskiej Karty Miejskiej zamiast biletu ulgowego w cenie 1,60 zł za taki przejazd zapłaci tylko 1,00 zł.

Dla posiadaczy Leszczyńskiej Karty Miejskiej uprawnienie do ulgi zostanie wgrane na kartę bez potrzeby okazywania dokumentu tożsamości podczas kontroli. Osoby, które nie zdecydują się skorzystać z Leszczyńskiej Karty Miejskiej będą mogły zakupić bilet papierowy i okazać podczas kontroli ważny dowód osobisty.

Proponuje się usuniecie z taryfy opłat uprawnienia do ulgowego przejazdu właściciela względnie współwłaściciela pojazdu osobowego, który zdecyduje się skorzystać z komunikacji publicznej i zostawi swoje auto w garażu lub na parkingu. Przy obecnym ustawowym braku tych dokumentów w trakcie kierowania pojazdem dalsze korzystanie z tej ulgi mija się z celem jakim było pozostawienie pojazdu na parking, w garażu i skorzystanie z komunikacji miejskiej.

Brak tych dokumentów podczas jazdy samochodem nie przyczynia się naszym zdaniem do poprawy warunków ochrony środowiska i pozostawienia wspomnianego samochodu w garażu lub na parking. Korzystający z przejazdu ulgowego za okazaniem dowodu rejestracyjnego, prawa jazdy i polisy OC wykorzystują tę ulgę w czasie gdy inny domownik korzysta z samochodu bez potrzeby okazywania tych dokumentów podczas kontroli.

Opracował:
Miejski Zakład Komunikacji